

СТАНОВИЩЕ

От: доц. д-р Ирена Емилова, ПН 3.9 Туризъм, Нов български университет

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по „Икономика и управление (икономика на транспорта)“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: Петър Венциславов Гаджев

Тема на дисертационния труд: „УПРАВЛЕНСКИ ПОДХОДИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ПЪТНИЧЕСКИЯ ВЪЗДУШЕН ТРАНСПОРТ“.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд, съгласно Заповед № 530/29.02.2024 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за докторанта

Докторантът Петър Венциславов Гаджев се е обучавал в редовна докторска програма към катедра „Икономика на транспорта и енергетиката“ на УНСС по научна специалност „Икономика и управление (икономика на транспорта)“ в професионално направление 3.8. Икономика, съгласно Заповед № 847 от 21.03.2018 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд на тема "Управленски подходи за подобряване на конкурентоспособността на пътническия въздушен транспорт" е изключително актуален и значим, в контекста на непрекъснато развиващата се индустрия на въздушния транспорт.

Целта на дисертационния труд „Управленски подходи за повишаване на конкурентоспособността на пътническия въздушен транспорт“ е да се проучат и оценят различни управленски стратегии, които могат ефективно да подобрят конкурентоспособността на сектора на пътническия въздушен транспорт. Чрез провеждане на задълбочено проучване, в дисертацията са направени препоръки за повишаване конкурентоспособността на авиокомпаниите в един динамичен по своето развитие сектор.

Основната теза на дисертационния труд подчертава изключителното значение на прилагането на ефективни управленски подходи за повишаване конкурентоспособността на пътническият въздушен транспорт. Чрез внедряване на системи за управление на качеството, адресиране на ключови детерминанти на качеството, адаптиране към глобализацията, ориентиране в предизвикателствата, породени от конкуренцията на нискотарифните авиокомпаниии, и ефективно управление на кризисни ситуации, авиокомпаниите могат да оптимизират своята конкурентоспособност и да осигурят устойчивост на функционирането в отрасъла.

Що се отнася до методологията, дисертационният труд се базира на постиженията на научните изследвания, концепциите и хипотезите, документирани в съвременната икономическа литература, за да подкрепи своята теоретична рамка. В изследването са използвани различни научни методи - аналитичен, икономико-статистически, икономико-математически, абстрактно-логически, сравнителен, индуктивен и дедуктивен, както и системен подход. В него е включен и практически опит на стратегическо управление. Изводите се основават на заключенията на местни и международни учени, специализирани в областта на икономиката, управлението и организацията на въздушния транспорт.

В първа глава на дисертационния труд са разгледани критичните компоненти, които определят конкурентоспособността на авиокомпаниите, като стратегическата роля на системите за управление на качеството. Посочени са критериите, определящи качеството на услугите във въздушния пътнически транспорт и са оценени въздействието на глобализацията и кризисните ситуации върху конкурентоспособността на превозвачите.

Втората глава е посветена на съвременните тенденции в развитието на пътническият въздушен транспорт. В нея се изследва развитието на конкурентоспособността на нискотарифните авиокомпаниии, като се обръща внимание на специфичните им характеристики и използваните бизнес модели. Освен това се разглеждат регионалните различия в конкурентоспособността на пътническият въздушен транспорт в Африка, Азиатско-тихоокеанския регион, Близкия изток и Северна Америка и се оценява въздействието на кризата с пандемията COVID-19 върху отрасъла.

Третата глава: „Управленски подходи за повишаване на конкурентоспособността на авиокомпаниите“, представя методологически препоръки за оценка конкурентоспособността на авиокомпаниите. Предлагат се идеи за оценка качеството на продуктите на авиокомпанията, определяне на стратегическите цели и изчисляване на ключови показатели за измерване на конкурентоспособността. Освен това в изследването се дават практически препоръки за подобряване на качеството на услугите за пътници на авиокомпаниите, като се набляга на подобряването на обслужването на пътниците на летищата и в бордовите съоръжения.

Чрез цялостно разглеждане на теоретичните рамки, съвременните тенденции и стратегическите подходи дисертацията има за цел да предостави практически приложими идеи за повишаване конкурентоспособността на авиокомпаниите в сектора на въздушния транспорт. Като предлага методологически насоки и стратегически препоръки, изследването се стреми да предостави на заинтересованите страни от сектора с необходимите инструменти за ориентиране и постигане на отлични резултати в конкурентната индустрия на въздушния транспорт.

3. *Оценка на получените научни и научно-приложни резултати*

Получените научни резултати в дисертационния труд са очертани ясно, като е показана дълбочината на анализа в теоретичните рамки, свързани с факторите, влияещи върху конкурентоспособността на въздушния пътнически транспорт. Изследването на регионалните различия в конкурентоспособността и въздействието на пандемията COVID-19, също добавя ценен принос към съществуващата литература, разширявайки разбирането за динамиката на отрасъла и предизвикателствата, пред които са изправени авиокомпаниите в целия свят.

Като преодоляват разликата между теорията и практиката, предложените управленски подходи предлагат приложими препоръки за заинтересованите страни от индустрията, Като предоставя конкретни стратегии за оценка на конкурентоспособността, разработване на ефективни стратегии и подобряване на качеството на услугите, дисертационният труд снабдява авиокомпаниите с основни инструменти за подобряване на конкурентната им позиция и за ориентиране в сложните условия на индустрията.

4. *Оценка на научните и научно-приложни приноси*

Дисертационният труд има съществен научен и приложен принос в областта на конкурентоспособността на пътническият въздушен транспорт. Научните приноси на труда се изразяват в създадената цялостна теоретична рамка, в която са разгледани основни понятия, като системи за управление на качеството, критерии за качество на транспорта, глобализация и управление на кризи. Чрез задълбочен анализ на развитието на конкурентоспособността на пътническият въздушен транспорт в различни региони, включително Африка, Азиатско-тихоокеанския регион, Близкия изток и Северна Америка, изследването подобрява разбирането за регионалните различия и динамиката на отрасъла. Освен това изследването на въздействието на кризата от пандемията COVID-19, върху конкурентоспособността на световния и европейския въздушен транспорт разширява съществуващата литература, като дава представа за предизвикателствата, пред които са изправени авиокомпаниите по време на кризата, и за техните дългосрочни последици.

В приложен аспект дисертацията предлага практически управленски подходи, насочени към повишаване на конкурентоспособността на пътническият въздушен транспорт. Представените методологически препоръки за оценка на

конкурентоспособността на авиокомпаниите, както и концепцията за стратегическо развитие и препоръките за подобряване на качеството на пътническите услуги, предлагат практически приложими идеи за заинтересованите страни в отрасъла. Като анализира развитието на нискотарифните авиокомпаниии, ефектите от глобализацията и кризисните ситуации, изследването снабдява авиокомпаниите с ефективни стратегии за постигане на устойчив растеж и дългосрочен успех. Освен това изследването служи, като ценен източник на информация за професионалистите в бранша и изследователите, които търсят иновативни идеи за повишаване на конкурентоспособността на пътническия въздушен транспорт.

5. *Оценка на публикациите по дисертацията*

Публикациите, свързани с темата на дисертацията, показват силен ангажимент за принос към ценните идеи в областта на маркетинга в транспортните предприятия, корпоративния имидж в транспортните фирми и въздействието на пандемията COVID-19 върху нискотарифните въздушни превозвачи в Европа.

Статията "Особености на системата на маркетинговата дейност на транспортните предприятия" демонстрира експертния опит на докторанта в изследването на маркетинговите стратегии в рамките на транспортната индустрия. Като навлиза в специфичните маркетингови дейности и предизвикателствата, пред които са изправени транспортните предприятия, тази публикация предлага ценни идеи за академичните среди и професионалистите от бранша, които се стремят да разберат и подобрят маркетинговите практики в този сектор.

Втората статия, "Корпоративен имидж и стил на транспортната фирма" подчертава значението на корпоративния имидж и брандинга в транспортните предприятия. Чрез анализ на ролята на корпоративната идентичност за повлияване на възприятията на клиентите и организационния успех, тази публикация предлага практически изводи за транспортните фирми, които искат да подобрят имиджа на марката си и да установят уникална идентичност на пазара.

Докладът: "Ефектът от пандемията COVID-19 върху нискотарифните въздушни превозвачи в Европа", демонстрира способността на докторанта да разглежда актуални и критични въпроси, стоящи пред авиационната индустрия. Като изследва влиянието на пандемията COVID-19 върху нискотарифните въздушни превозвачи в Европа, това изследване допринася за ценна информация относно предизвикателствата, пред които са изправени авиокомпаниите по време на кризи, и стратегиите, използвани за адаптиране в бързо променяща се среда.

Като цяло, тези публикации подчертават изследователската активност на докторанта и неговата отдаденост на проучването на различни теми в областта на въздушния транспорт и по-широката транспортна индустрия. Публикациите предлагат уникални гледни точки, практически последици и навременни анализи, които

допринасят за съществуващата база от знания и предоставят ценни прозрения, както за учените, така и за практикуващите в индустрията.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът, отговаря на изискванията и възпроизвежда достоверно и точно съдържанието на дисертационния труд. Разработен е в обем от 37 страници, компютърно набран текст и е структуриран в четири основни раздела, които в максимална степен отразяват изследователската работа на Петър Гаджев. Справката за приносите отразява коректно и точно постигнатите научни и приложни приноси в труда.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Нямам критични бележки, но ще си позволя да препоръчам на докторанта да публикува резултатите от дисертационния си труд в реномирани академични списания, за да разпространи работата си и да се утвърди, като експерт в областта, а също и да разгледа нови възможности за научни изследвания в областта на въздушния транспорт, като проучи нововъзникващите тенденции, технологии или предизвикателства в сектора, за да допринесете с нови идеи за развитието на областта.

8. Заключение

Дисертационният труд „УПРАВЛЕНСКИ ПОДХОДИ ЗА ПОВИШАВАНЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА НА ПЪТНИЧЕСКИЯ ВЪЗДУШЕН ТРАНСПОРТ“, съчетава успешно научната строгост с практическата значимост, като дава значителен принос в областта, предлагайки стабилна теоретична рамка и приложими препоръки за повишаване на конкурентоспособността на авиокомпаниите в динамичната и изпълнена с предизвикателства индустрия на въздушния транспорт. Направеното в дисертационния труд изследване на управленските стратегии за повишаване на конкурентоспособността на въздушния транспорт е не само навременно, но и има значителни последици за растежа, устойчивостта и иновациите в отрасъла. Всичко това ми дава основание да предложа на уважаемите членове на Научното жури да вземат решение за **присъждане на образователната и научна степен „доктор“** по докторска програма „Икономика и управление“ (Икономика на транспорта) в професионално направление 3.8. **Икономика на Петър Венциславов Гаджев.**

29 април 2024 г.

Подпис:

/доц. д-р Ирена Емилова/